رویش روان شناسی، سال۱۱، شماره۱۱، شماره پیاپی ۸۰، بهمن ۱۴۰۱
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),11(11), 2023

عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا: یک مطالعه مروری نظام‌مند

Factors Affecting the Manifestation of Social Anxiety Symptoms in Adolescents with High-functioning Autism: A Systematic Review Study

روح الله فتح آبادی(نویسنده مسئول)[۱]
کاندیدای دکتری روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
دکتر پرویز شریفی درآمدی
استاد گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
دکتر سعید رضایی
دانشیار گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
دکتر علی دلاور
استاد ممتاز گروه سنجش و اندازه گیری، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

RoohallahFathabadi *
Ph.D. Candidate of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.*RoohallahFathabadi@gmail.com*
Dr.Parviz Sharifi Daramadi
Professor, Department of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
Dr. Saeed Rezaei
Associate Professor, Department of Psychology and Education of Exceptional Children, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
Dr. Ali Delavar
Distinguished Professor of Measurement and Measurement Department. School of Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

چکیده
اضطراب اجتماعی از شایع ترین مشکلات گزارش شده در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا است. هدف از پژوهش حاضر مطالعه مروری نظام‌مند عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا بود. این پژوهش با استفاده از روش مروری نظام‌مند انجام شد. بدین صورت که یافته های پژوهشی از سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱ میلادی در پایگاه های اطلاعاتی گوگل اسکالر، ساینس دایرکت، اسپرینگر، پاب مد، اسکوپوس، پروکوئست و سیج با واژه های کلیدی اضطراب اجتماعی، اختلال طیف اتیسم، اختلال اتیسم با عملکرد بالا، نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا و اضطراب اجتماعی در اختلال اتیسم با عملکرد بالا جستجو شد که نهایتا بر اساس ملاک های ورود از بین ۴۱ مقاله جستجو شده، با استفاده از چک لیست پریزما، ۱۰ مقاله وارد پژوهش شده و یافته های به دست آمده طبقه بندی و گزارش شد. ارزیابی حاصل از مقالات نشان داد که نقص در مهارت های اجتماعی، سطح عملکرد بالا در اختلال طیف اتیسم و دوره نوجوانی مهم ترین عوامل تاثیر گذار بر بروز اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا است. تمرکز بر این عوامل می تواند راهگشای پژوهش های بیشتری در زمینه ارائه مداخلات موثر در جهت کاهش اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا برای پژوهشگران و متخصصان باشد.
واژه‌های کلیدی: اختلال اتیسم، اضطراب اجتماعی، عملکرد بالا، مروری نظام‌مند، نوجوانی.

Abstract
Social anxiety is one of the most common problems reported in adolescents with high-functioning autism. The purpose of the present study was a systematic review of factors affecting the occurrence of social anxiety symptoms in adolescents with high-functioning autism. This research was conducted using a systematic review method. Thus, the research findings from 2000 to 2021 in Google Scholar, Science Direct, Springer, PubMed, Scopus ProQuest, and Sage with the keywords social anxiety, autism spectrum disorder, high-functioning autism disorder, adolescents with high-functioning autism disorder, and social anxiety in high-functioning autism disorder were searched, and finally, based on the inclusion criteria, among the 41 articles searched, using the PRISMA checklist, 10 articles were included in the research and the findings were classified And reported. The evaluation of the articles showed that defects in social skills, high-performance levels in autism spectrum disorder, and adolescence period are the most important factors affecting the incidence of social anxiety in adolescents with high-functioning autism. Focusing on these factors can open the way for more research in the field of providing effective interventions to reduce social anxiety in adolescents with high-functioning autism disorder for researchers and professionals.
Keywords: Autism disorder, social anxiety, high-functioning, Systematic Review, adolescence.

نوع مقاله : مروری سیستماتیک **دریافت : مرداد ۱۴۰۱** **پذیرش: دی ۱۴۰۱** **ویرایش نهایی: بهمن ۱۴۰۱**

۱. این مقاله از رساله دکتری نویسنده اول به راهنمایی نویسنده دوم و مشاوره نویسنده سوم و چهارم استخراج شده است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

مقدمه

اختلال طیف اتیسم[1] بر اساس نسخه تجدید نظر شده پنجمین ویراست راهنمای آماری و تشخیصی اختلال های روانی[2] (DSM-5-TR) با نقص پایدار در برقراری ارتباط اجتماعی متقابل و تعامل اجتماعی و الگوهای محدود تکراری وکلیشه ای در رفتار، فعالیت‌ها وعلایق مشخص می گردد(انجمن روانپزشکی آمریکا[3]، ۲۰۲۲). میزان شیوع گزارش شده اختلال اتیسم در کودکان و نوجوانان از دهه ۱۹۶۰ افزایش یافته است، به ویژه با تغییرات در معیارهای تشخیصی از اولین تعاریف اختلال اتیسم از طریق ویراست پنجم راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی (تیلور و همکاران[4]، ۲۰۲۰). میزان شیوع اختلال اتیسم در کشور ایالات متحده به تازگی ۱ به ۵۹ یعنی ۰/۱۷ گزارش شده است(هیمن و همکاران[5]،۲۰۲۰). مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها[6] (۲۰۱۹) نیز گزارش داده است که از ۵۹ کودک، ۱ کودک دچار اختلال اتیسم است، که این میزان افزایشی میزان شیوع بسیار بالاتر از سال های قبل را نشان می‌دهد. در ایران میزان شیوع اختلال اتیسم در کودکان ایرانی ۱۰ نفر در هر ۱۰۰۰۰ نفر گزارش شده است(محمدی و همکاران، ۲۰۱۹). در نمونه‌های بالینی، دختران دچار اختلال اتیسم بیشتر از پسران ناتوانی هوشی نشان می‌دهند. یک توضیح برای این موضوع این است که دختران دچار اختتلال اتیسم بدون ناتوانی هوشی ممکن است کمتر مورد شناسایی، ارجاع بالینی و تشخیص قرار گیرند(بولند و همکاران[7]، ۲۰۲۲). بروز این اختلال در همه نژادها، قوم ها و طبقات اجتماعی و اقتصادی گزارش شده است(مرکز کنترل و پیشگیری از بیماری ها، ۲۰۱۹).

در طیف اختلال اتیسم تفاوت های قابل توجه و چشمگیری در توانایی های هوشی وجود دارد، به طوری که افراد در دامنه ای از سطح کم توانی ذهنی تا سطح با هوش بالاتر قرار دارند. در درون گروه کودکان و بزرگسالان دچار اختلال اتیسم می توان بین اختلال اتیسم با عملکرد بالا[8](ضریب هوشی ۷۰ یا بیشتر) و اختلال اتیسم با عملکرد پایین[9] (ضریب هوشی کمتر از ۷۰) تمایز قائل شد (اسچاپلر و مسیبو[10]، ۲۰۱۳). اختلال اتیسم با عملکرد بالا[11] شامل افرادی است که دارای نشانه های اختلال اتیسم هستند اما به لحاظ توانایی های شناختی و زبانی در سطح متوسط و بالای متوسط قرار دارند و دارای رفتارهای اجتماعی، ارتباطی، سرگرمی ها و بازیچه های منحصربه فرد وعجیب غریبی هستند (رضایی، ۱۴۰۰). به بیان دیگر در حال حاضر دستورالعملی تشخیصی دقیقی برای اختلال اتیسم با عملکرد بالا وجود ندارد و عبارت "با عملکرد بالا"، صرفا به عنوان یک توصیف بالینی برای تمیز افراد دچار اختلال اتیسم کلاسیک به کار می رود. به لحاظ عرفی، وقتی کودکی بر اساس راهنمای تشخیصی و آماری اختلال های روانی، به عنوان کودک دچار اختلال اتیسم تشخیص داده شود ولی از جهت توانایی شناختی در دامنه متوسط باشد، به عنوان کودک دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا تلقی می شود (رضایی، ۱۴۰۰).

دوره نوجوانی در افراد دچار اختلال اتیسم نشان دهنده دوره افزایش خطر ابتلا به مشکلات روانپزشکی ثانویه است و انتقال به نوجوانی به عنوان دوره ای پر خطر برای افراد دچار اختلال اتیسم شناخته می شود (بویلی و همکاران[12]، ۲۰۱۷). نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا، معمولا نسبت به مفهوم نوجوان بودن آگاهی کمی دارند، برخلاف همسالانشان نسبت به ظاهرشان حساس نیستند، نمی خواهند لباس ها و یا وسایلی شبیه بقیه نوجوانان داشته باشند و کمبود بیان چهره ای شان آنها را از همسالانشان متمایز می کند. این افراد با چالش های اجتماعی منحصربه فردی در زمینه های تحصیلی و... روبه رو هستند (چونگ و چن[13]، ۲۰۱۷). علاوه بر این، افراد عادی اغلب درک درستی از نوجوانان دچار اختلال اتیسم ندارند که همین عامل منجر به برداشت های منفی از این افراد می شود و

1. Autism spectrum Disorder
2. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: Fifth Edition Text Revision (DSM-5-TR)
3. American Psychiatric Association
4. Taylor et al
5. Hyma et al
6. Centre for Disease Control and Prevention
7. Boland et al
8.High Function Autism Disorder
9.Low Function Autism Disorder
10. Schopler & Mesibov
11. High Function Autism Disorder
12.Boily et al
13 .Chung, & Chen

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

موجب طرد اجتماعی آن ها می گردد (داویس و کرامپتون[۱]، ۲۰۲۱). تقریباً ۴۰ درصد از جوانان و نوجوانان دچار اختلال اتیسم با یک اختلال اضطرابی همراه دست و پنجه نرم می کنند (ون استینسل و هیمن[۲]، ۲۰۱۷). اختلال اضطراب اجتماعی[۳] یکی از شایع ترین اختلال اضطرابی و نشانه شناسی گزارش شده در کودکان و نوجوانان دچار اختلال اتیسم است (زبوسکی و استورچ[۴]، ۲۰۱۸). و نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا در مقایسه با همسالان خود اضطراب اجتماعی بیشتری را نشان می دهند (اکرمی،۱۳۹۹). چرا که این افراد هنگام تعاملات اجتماعی این اضطراب را دارند که مبادا رفتاری از خود نشان دهند که باعث قضاوت منفی و تمسخر از سوی دیگران شود و در نتیجه طرد شده و مورد اهانت قرار گیرند. همین عامل سبب عقب نشینی این افراد از موقعیت های مختلف اجتماعی و در نتیجه افزایش اضطراب اجتماعی خواهد شد (نهوس و همکاران[۵]، ۲۰۱۴). اضطراب اجتماعی ترسی مشخص و ثابت از شرمنده شدن، مورد انتقاد یا سرزنش واقع شدن و یا مورد ارزیابی منفی قرار گرفتن در موقعیت های اجتماعی یا در زمان انجام فعالیتی در حضور دیگران است (سیگل و کوکواسکی[۶]، ۲۰۲۰). از پیامدهای منفی اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا این است که این مشکل می تواند بسیاری از جنبه های زندگی فرد را مختل کند. بعضی از مبتلایان، ممکن است هفته ها از خانه خارج نشوند یا از شرکت در بسیاری موقعیت های اجتماعی صرف نظر کنند. اضطراب اجتماعی بخش بزرگی از فعالیت های روزانه فرد را تخریب می کند و ممکن است به طور قابل توجه ای سطح کیفیت زندگی را کاهش دهد (وریندس و همکاران، [۷]، ۲۰۱۴). و همچنین منجر به اختلال قابل توجه کوتاه مدت و بلند مدت، ازجمله افت تحصیلی، کاهش عملکرد شغلی، از دست دادن روابط و تعاملات اجتماعی شود (میس و همکاران[۸]،۲۰۱۹؛ ویلاپلانا-پرز و همکاران[۹]، ۲۰۲۱).

لازم به ذکر است تحقیقات شیوع بالایی از انواع اضطراب را در افراد دچاراختلال اتیسم نشان می دهد، اما عواملی که در ایجاد این اضطراب نقش دارند همچنان به طور دقیق مشخص نیست (بلینی[۱۰]، ۲۰۰۶). از این رو جهت جلوگیری از افزایش شدت اضطراب نوجوانان دچار اختلال اتیسم، بسیار ضرورت دارد که عوامل موثری که بر بروز اضطراب تاثیر می گذارد، کاملاً مورد شناسایی قرار گیرند و مداخله های مناسبی را برای آن ها طراحی و اجرا گردد. در رابطه با نوجوانان دچار اختلال اتیسم تا به امروز، اطلاعات کمی در مورد عوامل خاصی که زمینه ساز اضطراب اجتماعی است، برخلاف علائم کلی اضطراب، شناخته شده است، به همین دلیل چنین پژوهش هایی ممکن است رویکردهای پیشگیری یا درمان را روشن کند(پیکارد و همکاران[۱۱]، ۲۰۲۰). در واقع شناسایی عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا می تواند راهگشای مطالعات بیشتری در زمینه پیشگیری و ارائه مداخلات موثر در جهت کاهش اضطراب اجتماعی نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا برای پژوهشگران و متخصصان باشد. با توجه به مطالب گفته شده، هدف از پژوهش حاضر مطالعه مروری نظام‌مند عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا است. و مطالعه حاضر به دنبال پاسخگویی به این سوال است که عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا کدام اند؟

1 .Davis & Crompton
2.Van Steensel & Heeman
3. Social anxiety disorder
4.Zaboski & Storch
5. Neuhaus et al
6 .Siegel & Kocovski
7.Vriends et al
8 .Maes et al
9. Vilaplana-Pérez et al
10. Bellini
11. Pickard et al

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

روش

روش این پژوهش از نوع مطالعه مروری نظام‌مند [1] است که با استفاده از آن به مرور یافته های علمی انجام شده در حوزه عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا پرداخته شده است که مراحل آن به شرح زیر می باشد:

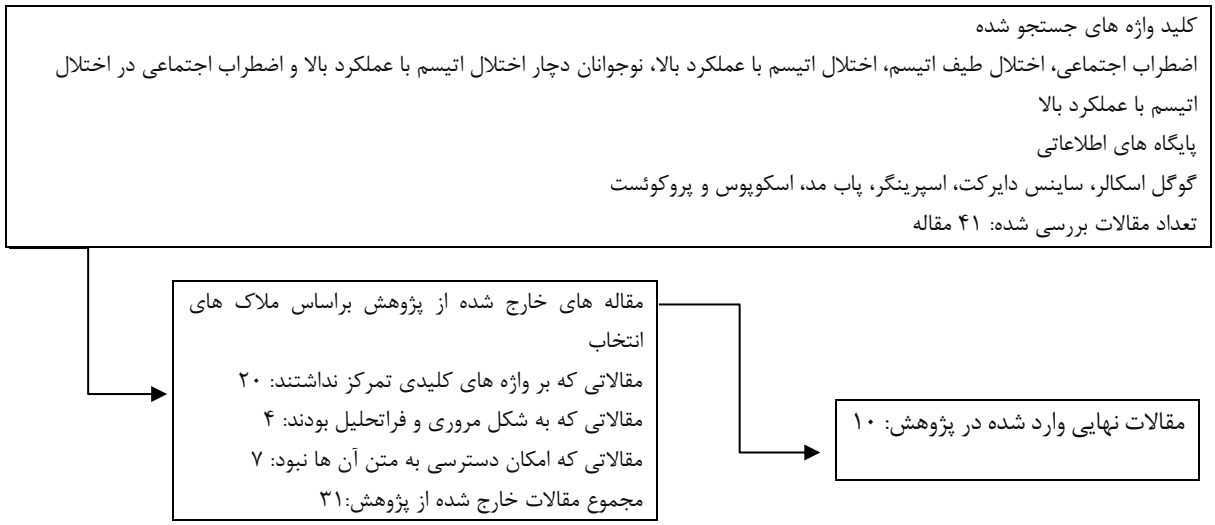
الف) راهبردهای جستجو: یافته ها به طور جامع از سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۱ در پایگاه های اطلاعاتی خارجی مورد واکاوی و بررسی قرار گرفتند. پایگاه های اطلاعاتی شامل گوگل اسکالر[2]، ساینس دایرکت[3]، اسپرینگر[4]، پاب مد[5]، اسکوپوس[6] پروکوئست[7] و سیج[8] بود. و واژه های کلیدی برای جستجو در پایگاه های اطلاعاتی شامل اضطراب اجتماعی، اختلال طیف اتیسم، اختلال اتیسم با عملکرد بالا، نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا و اضطراب اجتماعی در اختلال اتیسم با عملکرد بالا بود.

ب) ملاک های ورود و خروج: برای مطالعه مروری نظام‌مند حاضر، مقالاتی وارد پژوهش شدند که واژه های کلیدی مورد جستجو را شامل می شدند، به اضطراب اجتماعی و عوامل موثر بر آن در نوجوانان دچار اختلال اتیسم پرداخته بودند، و مقالات اصیلی بودند که بعد از سال ۲۰۰۰ به زبان انگلیسی در پایگاه های معتبر منتشر شده بودند. در ضمن تمامی مقالات با استفاده از بیانیه پریزما (موارد ترجیحی در مطالعات فراتحلیل[9] و مروری) بررسی شدند.. مقالاتی که به شکل فراتحلیل و مروری انجام شده و امکان دسترسی به متن کامل آن ها فراهم نبود و به اضطراب اجتماعی در این گروه نپرداخته بودند، به عنوان ملاک های خروج در نظرگرفته شدند.

ج) ارزیابی کیفیت مقالات: در این پژوهش در ابتدا واژه های کلیدی در پایگاه های اطلاعاتی خارجی مورد نظر براساس محدوده زمانی تعیین شده، جستجو شد و مقالاتی که با واژه های کلیدی پژوهش هماهنگ بود انتخاب شدند. لازم به ذکر است جستجو در پایگاه های اطلاعاتی نشان داد که پژوهش های بسیار اندکی در این زمینه انجام شده است. به منظور ارتقای کیفیت بیشتر مقالات، پس از حذف مقالات نامرتبط با اهداف پژوهش و انتخاب مقالات اصلی، بار دیگر جهت افزایش اطمینان از شناسایی و بررسی مقالات موجود، فهرست منابع مقالات انتخاب شده نیز مورد جستجو قرار گرفت و محتوای مقالات استخراج شده مورد بررسی قرار گرفت. در ابتدا ۴۱ مقاله مورد بررسی قرار گرفت که از این تعداد ۳۱ مقاله به دلیل اینکه ملاک های ورود را نداشتند از پژوهش خارج شدند و نهایتا ۱۰ مقاله وارد پژوهش شده و مورد بررسی قرار گرفتند. لازم به ذکر است با توجه به محدودیت تعداد صفحات شاخص های اصلی این بیانیه شامل نویسنده، سال انتشار مقاله، عنوان پژوهش، نوع منبع و محل انتخاب منبع و نتیجه گیری برای مقالات گزارش شده است (شکل۱).

1 . systematic review study
2 . Google Scholar
3 . Science Direct
4 . Springer
5 . PubMed
6 . Scopus
7 . ProQuest
8 . Sage
9 . Metaanalysis

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

شکل۱. فرآیند بررسی و انتخاب مقالات

یافته‌ها

یافته های مرتبط با پژوهش هایی که ملاک های ورود به این مطالعه را داشتند با دقت مورد بررسی قرار گرفتند. خلاصه محتوای مقالات (نویسنده، سال انتشار پژوهش، عنوان، نوع منبع و محل انتخاب منبع و نتیجه پژوهش) در جدول۱ ارائه شده است. در که در ادامه به بررسی مهم ترین عوامل تاثیر گذار بر بروز اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا پرداخته می شود.

جدول۱: معرفی مقالات بررسی شده و خلاصه نتایج آن ها

ردیف	نویسنده	سال انتشار پژوهش	عنوان	نوع منبع و محل انتخاب منبع	نتیجه پژوهش
۱	بلینی	۲۰۰۴	نقص در مهارت های اجتماعی و اضطراب در نوجوانان دچار اختلالات طیف اتیسم با عملکرد بالا	مقاله: گوگل اسکالر	نتایج نشان داد که نوجوانان دچار اختلال های طیف اتیسم با عملکرد بالا سطوح اضطرابی را به طور قابل توجهی بالاتر از جمعیت عمومی نشان می دهند. این مطالعه همبستگی منفی را بین مهارت‌های اجتماعی قاطعانه و اضطراب اجتماعی نشان داد.
۲	بلینی	۲۰۰۶	تحول اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال های طیف اتیسم با عملکرد بالا	مقاله: سیج	نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان داد که مدل پیشنهادی یعنی ترکیبی از نقص در مهارت‌های اجتماعی و برانگیختگی فیزیولوژیک پیش‌بینی‌کننده معناداری برای اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلالات طیف اتیسم با عملکرد بالا است.
۳	بژروت و همکاران[1]	۲۰۱۴	اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال طیف اتیسم	مقاله: ساینس دایرکت	هدف از این مطالعه بررسی شدت اضطراب اجتماعی و شیوع اضطراب اجتماعی، در افراد دچار اختلال طیف اتیسم با افراد دچار اضطراب اجتماعی و یک گروه مقایسه بدون اختلال طیف اتیسم بود. نتایج نشان داد که افراد دچار اختلال طیف اتیسم نمرات

1. Bejerot et al

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

					قابل توجه بالاتری از اضطراب اجتماعی و اجتناب و نقص در مهارت های اجتماعی نسبت به گروه مقایسه نشان دادند.
۴	چانگ و همکاران[1]	۲۰۱۲	تأثیر شدت اختلال اضطرابی بر عملکرد اجتماعی افراد دچار اختلال های طیف اتیسم	مقاله: اسپرینگر	اضطراب اجتماعی شدیدتر مربوط به نقایص در عملکرد اجتماعی بیشتر افراد دچار اختلال های طیف اتیسم است
۵	کلبرگ و همکاران[2]	۲۰۱۷	ویژگی‌های اتیستیک و علائم اضطراب اجتماعی با توجه به دیدگاه دیگران در اختلال اضطراب اجتماعی ارتباط متفاوتی دارند.	مقاله: اسپرینگر	نقص در مهارت های اجتماعی می تواند موجب افزایش اضطراب اجتماعی در طول زمان شود. نکته قابل توجه این است که بین رفتارهایی که در اضطراب اجتماعی وجود دارد و ویژگی هایی که در اختلال اتیسم به چشم می خورد، همپوشی زیادی دارد
۶	کووسیککو و همکاران	۲۰۰۸	اضطراب اجتماعی در کودکان و نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد و با نشانگان آسپرگر	مقاله: اسپرینگر	هدف بررسی ارتباط بین سن، اضطراب اجتماعی و علائم درونی در کودکان و نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد و با نشانگان آسپرگر بود. نتایج نشان داد کودکان و نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد و با نشانگان آسپرگر الگوی رشدی متفاوتی نسبت به همسالان عادی در حال رشد خود نشان دادند. به طور خاص، نتایج نشان داد که کودکان و نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد و با نشانگان آسپرگر با افزایش سن، افزایش اضطراب اجتماعی را گزارش کردند، در حالی که کودکان عادی در حال رشد به طور معمول با افزایش سن، کاهش اضطراب اجتماعی را گزارش کردند.
۷	دوبین و همکاران[3]	۲۰۱۵	بررسی عوامل فردی مرتبط با اضطراب در نوجوانان دچار اختلالات طیف اتیسم	مقاله: اسپرینگر	عملکرد هوشی و کارکرد شناختی به صورت مثبتی می تواند اضطراب از جمله اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلالات طیف اوتیسم را پیش بینی نماید.
۸	مگیاتای و همکاران[4]	۲۰۱۶	علائم اضطراب در نوجوانان دچار اختلال طیف اتیسم که در مدارس ویژه تحصیل می کنند	مقاله: سیج	سن به طور مثبتی اضطراب اجتماعی و اختلال وسواسی جبری نوجوانان دچار اختلال طیف اتیسم را پیش بینی می کند.
۹	جوشی و همکاران[5]	۲۰۱۳	همبودی روانپزشکی و عملکرد در یک جمعیت بالینی از مبتلایان به اختلالات طیف اوتیسم: یک مطالعه مقایسه ای	مقاله: اسپرینگر	اکثریت قابل توجهی (۷۱٪) از بزرگسالان دچار اختلالات طیف اتیسم سابقه تجربه اضطراب اجتماعی را گزارش کردند.

1. Chang et al
2. Kleberg et al
3. Dubin et al
4. Magiati et al
5. Joshi et al

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

۱۰	کابوسکی و همکاران[1]	۲۰۱۵	گزارش مختصر: یک اردوی آزمایشی رباتیک برای کاهش اضطراب اجتماعی و بهبود مهارت‌های اجتماعی/حرفه‌ای در نوجوانان دچار اختلال اتیسم	مقاله: اسپرینگر	همانطور که نوجوانان دچار اختلال اتیسم نسبت به مشکلات اجتماعی خود آگاه تر می شوند، بسیاری از آنها علائم اضطراب اجتماعی و افسردگی را نشان می دهند. در این پژوهش گروه اختلال اتیسم پس از دریافت مداخله کاهش معنی داری در اضطراب اجتماعی نشان داد.

در پاسخ به سوال پژوهش براساس مقالات یافت شده مهم ترین عوامل تاثیر گذار بر بروز اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا شامل ۱-نقص در مهارت های اجتماعی ۲-سطح عملکرد بالا در اختلال طیف اتیسم و ۳- دوره نوجوانی بود که در ادامه به این عوامل پرداخته می شود.

۱.نقص در مهارت های اجتماعی

نقص در مهارت های اجتماعی می تواند موجب شدت علائم اضطراب اجتماعی در طول زمان در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا شود (کلبرگ، ۲۰۱۷). برخی از این نقایص شامل عدم ارتباط چشمی مناسب و هدفمند و عدم توانایی در شروع یا پاسخ دادن به درخواست ها است. لازم به ذکر است تفسیر و توصیف علائم، مانند اجتناب اجتماعی که شیوع اضطراب اجتماعی در اختلال اتیسم را گزارش می کند، به عنوان هسته اصلی و مرکزی تشخیص اختلال اتیسم هم در نظر گرفته می شود؛ دقت به این موضوع می تواند به روشن شدن اختلافات در نرخ های تشخیصی کمک کند (جویک و همکاران[2]، ۲۰۱۱). نکته مهم دیگر اینکه در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا، اضطراب اجتماعی به احتمال زیاد منجر به کاهش شروع و آغازگری اجتماعی می‌شود و در نتیجه فرصت‌های طبیعی برای تمرین مهارت‌های اجتماعی را محدود می‌کند (ویت و همکاران[3]، ۲۰۰۷).

۲. سطح عملکرد بالا در اختلال طیف اتیسم

در این زمینه ویت و شری[4] (۲۰۱۱) نیز خاطر نشان می کنند که میزان علائم اضطراب اجتماعی در میان نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد شناختی بالاتر(نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا)، در مقایسه با نوجوانان با عملکرد شناختی پایین تر بیشتر است. چرا که نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا از بهره هوشی بالاتری در مقایسه با همسالانی که این اختلال دارند(نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد پایین)، برخوردارند و این عامل باعث می شود نسبت به مشکلات مذکور بینش داشته باشند و همین عامل موجب می گردد اضطراب اجتماعی در آن ها افزایش یابد (اسکال،۲۰۱۴).

۳. دوره نوجوانی

یافته های پژوهش هایی که سعی در بررسی میزان علائم اضطراب در اختلال اتیسم در سنین مختلف را داشته اند، متناقض بوده اند. در برخی از مطالعات هیچ ارتباطی بین سن تقویمی و میزان علائم اضطراب مشاهده نشده است (هالت و همکاران[5]، ۲۰۱۳؛ و استرنگ و همکاران[6]، ۲۰۱۲). ولی در برخی مطالعات نشان داده شده است که شدت علائم اضطراب با افزایش سن در کودکان و نوجوانان افزایش می یابد (کووسیککو و همکاران، ۲۰۰۸). برخی تحقیقات نشان داده اند که سیر اضطراب در سنین مختلف ممکن است به اختلال اضطراب خاصی که اندازه گیری می شود بستگی داشته باشد. یافته‌های یک فراتحلیل نشان داد که اختلال وسواسی جبری و اضطراب جدایی در کودکان کوچک‌تر دچار اختلال اتیسم شایع‌تر بود و اختلال اضطراب فراگیر و سطح کلی اضطراب در کودکان بزرگ‌تر و نوجوانان دچار اختلال اتیسم بیشتر بود (ون استینسل و همکاران، ۲۰۱۱). اما یافته‌های جدیدتر ممکن است از اثرات دوره سنی خاص هر اختلال

1 . Kaboski et al
2 . Gjevik et al
3 . White et al
4 . White & Schry
5 . Hallett et al
6 . Strang et al

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

اضطرابی مانند اضطراب اجتماعی حمایت کنند، همانطور که مگیاتای و همکاران (۲۰۱۶) دریافتند که سن به طور مثبت تنها با اضطراب اجتماعی و اختلال وسواسی جبری مرتبط است.

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر مطالعه مروری نظام‌مند عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا بود. بررسی یافته های پژوهش ها نشان داد که نقص در مهارت های اجتماعی، سطح عملکرد بالا در اختلال طیف اتیسم و دوره نوجوانی مهم ترین عوامل تاثیر گذار بر بروز اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا است.

در راستای تبیین اولین یافته پژوهش که نشان داد نقص در مهارت های اجتماعی بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا تاثیر دارد می توان گفت: افراد دچار اختلال اتیسم نقص مدام و پایدار در ارتباط و تعاملات اجتماعی از خود نشان می دهند (کالا ایوانی و کالیمو[1]، ۲۰۱۸). این نقایص شامل ناتوانی در عملکرد مناسب در سطح کلامی و غیرکلامی است. این نقایص می تواند به شدت مانع یادگیری و عملکرد مطلوب در موقعیت های اجتماعی در این افراد شود (آدامز و همکاران[2]، ۲۰۱۴). این افراد همچنین در برقرار ارتباط چشمی مناسب و هدفمند و توانایی در شروع یا پاسخ دادن به درخواست ها مشکل دارند و در بازی با همسالان علاقه چندانی نشان نمی دهند و در تعبیر و تفسیر افکار و احساسات دیگران نیز مشکل جدی دارند (پرات، و همکاران[3]، ۲۰۱۷). به علاوه این افراد در فهم قوانین اجتماعی، شوخی، دروغ، فریب و قلدری مشکل دارند و از طرفی چون نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا از بهره هوشی بالاتری در مقایسه با همسالانی که این اختلال دارند(نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد پایین) برخوردارند و این عامل موجب می شود نسبت به مشکلات مذکور بینش داشته باشند و همین عامل باعث می گردد اضطراب اجتماعی در آن ها افزایش یابد (اسکال،۲۰۱۴). در واقع نقایص مداوم مهارت‌های اجتماعی و ارتباطی این افراد می‌تواند منجر به تعاملات اجتماعی منفی و طرد شدن از همتایان شود و همین عامل موجب تشدید اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی می گردد(فلانگان و همکاران[4]، ۲۰۱۵). به صورت متقابل اضطراب اجتماعی باعث می شود نوجوانان دچار اختلال اتیسم بالا از تعامل اجتماعی کناره گیری کنند، در نتیجه موارد کمتری برای رعایت هنجارها و قراردادهای اجتماعی را فرامی گیرند. و این افراد ممکن است کمتر بتوانند دانش اجتماعی و مهارت های اجتماعی خود را در بافت اجتماعی افزایش دهند (دوبی اسپین و همکاران[5]، ۲۰۱۸).

در راستای تبیین دیگر یافته پژوهش که نشان داد سطح عملکرد بالا در اختلال طیف اتیسم بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا تاثیر دارد می توان گفت: افرادی که در سطح عملکرد بالا در طیف اختلال اتیسم قرار دارند اغلب می توانند زندگی نسبتاً مستقلانه داشته باشند و از موسسات دانشگاهی و آکادمیک فارغ التحصیل شوند، اما ممکن است در تعاملات اجتماعی خود بی دست و پا باشند و در ایجاد روابط دوستانه مشکل داشته باشند (فونگ و همکاران[6]، ۲۰۲۱). نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا از بهره هوشی نرمال برخوردار هستند نسبت به مشکلات مذکور آگاهی دارند و همین آگاهی و نگرانی باعث می گردد اضطراب اجتماعی در آن ها در موقعیت های اجتماعی و تعاملات اجتماعی افزایش یابد (اسکال،۲۰۱۴). در واقع نگرانی واقع بینانه در مورد شکست اجتماعی و ارزیابی منفی همسالان با توانایی شناختی بیشتر در این نوجوانان مرتبط است. که ممکن است خودآگاهی و تمایل به مشارکت اجتماعی و دوستی را افزایش داده باشد، اما سردرگمی اجتماعی را تجربه کرده و توانایی برقراری و حفظ موفقیت‌آمیز روابط را نداشته باشند(ویت و شری، ۲۰۱۱). آگاهی از این نقایص در موقعیت های اجتماعی می تواند منجر به افزایش علائم اضطراب اجتماعی شود (اسپین و همکاران[7]، ۲۰۱۷). هالت و همکاران (۲۰۱۳) نیز معتقدند که افراد دچار اختلال اتیسم که بهره هوشی بالای ۷۰

1 . Kalaivnai & Kalimo
2 . Adams et al
3 . Pratt et al
4 .Flanagan et al
5 . Debbie Spain et al
6. Fong et al
7 .Spain et al

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

داشتند در کنترل نگرانی های خود مشکل داشتند، بیش از حد نگران توانایی های خود بودند و نمی توانستند افکار ناراحت کننده را از ذهن خود حذف کنند.

در راستای تبیین دیگر یافته پژوهش که نشان داد دوره نوجوانی بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا تاثیر دارد می توان گفت: دوره نوجوانی به عنوان یکی از مهمترین چالش های زندگی افراد دچار اختلال اتیسم به شمار می رود، به دلیل اتفاقات زیادی قبل، در طول و بعد از سال های نوجوانی رخ می دهد و با در نظر گرفتن این نکته که دوره نوجوانی و اختلال اتیسم هرکدام معرف مجموعه ای از چالش ها هستند، ترکیب این دو با یکدیگر می تواند بسیار پیچیده باشد (نیکولز و همکاران[1]، ۲۰۰۹؛ ترجمه اکرمی و همکاران ، ۱۳۹۵). در واقع صرف نظر از سطح نیازهای حمایتی، نوجوانی دوره‌ای با اضطراب بالا برای این افراد است، زیرا در این دوره چالش‌های معمول مرتبط با گذار به بزرگسالی با مشکلات متعدد منحصر به فرد این اختلال ترکیب می‌شود (پراتا و همکاران[2]، ۲۰۱۹). لازم به ذکر است طبق اکثر گزارشات و یافته ها ، آموزش عمومی در برآوردن نیازهای افراد دچار اختلال اتیسم موفق نبوده است و مطالعات طولی نشان داده است که این افراد نسبت به افراد با مبتلا به سایر اختلال ها، در طول سال های دبیرستان چالش ها و مشکلات زیادی را تجربه می کنند (هامه و همکاران[3]، ۲۰۲۲). علاوه بر این، افراد عادی اغلب درک درستی از افراد دچار اختلال اتیسم ندارند که همین عامل منجر به برداشت های منفی از این افراد می شود و موجب طرد اجتماعی آن ها می گردد (داویس و همکاران[4]، ۲۰۲۱).

لازم به ذکر است، باید در ارزیابی اضطراب اجتماعی در افراد دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا بسیار دقت شود. زیرا بسیاری از علائم خاص اضطراب اجتماعی (مانند کناره گیری اجتماعی، ترجیح تنها بودن و صحبت نکردن در موقعیت های اجتماعی) ممکن است با علائم اختلال اتیسم با عملکرد بالا همپوشانی داشته باشند که ممکن است منجر به شک و یاحتی تشخیص اشتباه یا بیش از حدگزارش کردن علائم اضطراب اجتماعی در افراد دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا گردد. این موضوع ممکن است گاهی اوقات نگرانی هایی را در مورد اختلال اتیسم با عملکرد بالا در میان افراد دچار اضطراب اجتماعی نیز ایجاد کند (کووسیککو و همکاران، ۲۰۰۸).

یافته های حاصل از این مطالعه دارای ارزش بسیار زیادی است. چرا که درک نقص در مهارت های اجتماعی در دوره نوجوانی افرادی که دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا هستند و فهم منطق زیربنایی آن ها در بروز و شدت اضطراب اجتماعی نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد بالا موجب می گردد که پژوهشگران و متخصصان در بکارگیری مداخلات موثر در جهت بهبود این نشانه ها با هدف پیشگیری از شدت علائم اضطراب اجتماعی در دوره نوجوانی در این گروه گام بردارند. از جمله محدودیت پژوهش حاضر این است که مطالعه حاضر به مرور، توصیف و تحلیل برخی از مهم ترین عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد پرداخته است، به همین جهت، پیشنهاد می گردد در پژوهش های آتی به منظور شناسایی هرچه دقیق تر سایر عوامل، مطالعات میدانی مدنظر پژوهشگران قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می گردد در پژوهش بعدی پژوهشگران اقدام به تدوین، طراحی و اجرای برنامه های مداخله ای و آموزشی موثر در جهت کاهش علائم اضطراب اجتماعی در نوجوانان دچار اختلال اتیسم با عملکرد با توجه به عوامل تاثیر گذار بر بروز علائم اضطراب اجتماعی آن ها نمایند.

منابع

اکرمی، ل(۱۳۹۹). اثر بخشی مداخله گروهی مبتنی بر برنامه پیرز بر مشکلات رفتاری و اضطراب اجتماعی در نوجوانان با اختلال اوتیسم با عملکرد بالا. *مجله دست آوردهای روان شناختی، ۲۷*(۱)، ۲۲۲-۱۹۳. https://dx.doi.org/۱۰.۲۲۰۵۵/psy.۲۰۲۰.۳۱۸۴۳.۲۴۵۶

رضایی، س(۱۴۰۰) *اختلال اتیسم: تبیین، ارزیابی، تشخیص و درمان*. انتشارات آوای نور: تهران.

نیکولز، شانا.، موراویک، گیتا و تتن بیوم، سمرا پیلور(۲۰۰۹). بلوغ دختران با اختلالات طیف اوتیسم: *آن چه که والدین باید در مورد سالهای پیش نوجوانی و نوجوانی بدانند*(۱۳۹۵). ترجمه اکرمی، ل؛ پور محمد رضای تجریشی، م و آقالر، ص.اصفهان: سام آرام.

1.Nichols et al
2 . Prata et al
3 .Lipscomb et al
4 .Davis et al

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

Adams, R. E., Fredstrom, B. K., Duncan, A. W., Holleb, L. J., & Bishop, S. L. (2014). Using self-and parent-reports to test the association between peer victimization and internalizing symptoms in verbally fluent adolescents with ASD. *Journal of autism and developmental disorders*, *44*(4), 861-872. https://doi.org/10.1007/s10803-013-1938-0

American Psychiatric Association. (2022). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders : Fifth Edition Text Revision DSM-5-TR™.*

Bejerot, S., Eriksson, J. M., & Mörtberg, E. (2014). Social anxiety in adult autism spectrum disorder. *Psychiatry research*, *220*(1-2), 705-707. https://doi.org/١٠,١٠١٦/j.psychres.٢٠١٤,٠٨,٠٣٠

Bellini, S. (2004). Social skill deficits and anxiety in high-functioning adolescents with autism spectrum disorders. *Focus on autism and other developmental disabilities*, *19*(2), 78-86. https://psycnet.apa.org/doi/١٠٨٨٣٥٧٦٠٤٠١٩٠٠٢٠٢٠١/١٠,١١٧٧

Bellini, S. (2006). The development of social anxiety in adolescents with autism spectrum disorders. *Focus on autism and other developmental disabilities*, *21*(3), 138-145. https://doi.org/٢٪١٠,١١٧٧F١٠٨٨٣٥٧٦٠٦٠٢١٠٠٣٠٢٠١

Bellini, S. (2006). The development of social anxiety in adolescents with autism spectrum disorders. *Focus on autism and other developmental disabilities*, *21*(3), 138-145. https://doi.org/٢٪١٠,١١٧٧F١٠٨٨٣٥٧٦٠٦٠٢١٠٠٣٠٢٠١

Boily, R., Kingston, S. E., & Montgomery, J. M. (2017). Trait and ability emotional intelligence in adolescents with and without autism spectrum disorder. *Canadian Journal of School Psychology*, *32*(3-4), 282-298. https://doi.org/10.1177%2F0829573517717160

Boland, R., & Verduin, M. (2022). *Kaplan & Sadock's Concise Textbook of Clinical Psychiatry*. Lippincott Williams & Wilkins.

Centre for Disease Control and Prevention (201٩). Identified prevalence of Autism spectrum disorder.

Chang, Y. C., Quan, J., & Wood, J. J. (2012). Effects of anxiety disorder severity on social functioning in children with autism spectrum disorders. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 24(3), 235-245. 10.1007/s10882-012-9268-2

Chung, C. H., & Chen, C. H. (2017). Augmented reality based social stories training system for promoting the social skills of children with autism. In *Advances in ergonomics modeling, usability & special populations* (pp. 495-505). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-41685-4_44

Davis, R., & Crompton, C. J. (2021). What do new findings about social interaction in autistic adults mean for neurodevelopmental research?. *Perspectives on Psychological Science*, *16*(3), 649-653. https://doi.org/٢٪١٠,١١٧٧F١٧٤٥٦٩١٦٢٠٩٥٨٠١٠

Davis, R., & Crompton, C. J. (2021). What do new findings about social interaction in autistic adults mean for neurodevelopmental research?. *Perspectives on Psychological Science*, *16*(3), 649-653. https://doi.org/٢٪١٠,١١٧٧F١٧٤٥٦٩١٦٢٠٩٥٨٠١٠

Dubin, A. H., Lieberman-Betz, R., & Michele Lease, A. (2015). Investigation of individual factors associated with anxiety in youth with autism spectrum disorders. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, *45*(9), 2947-2960. https://doi.org/10.1007/s10803-015-2458-x

Flanagan, R., Allen, K., & Levine, E. (2015). Cognitive and behavioral interventions in the schools. *Integrating Theory and Research into Practice, XV*, 15-41. https://doi.org/10.1007/978-1-4939-1972-7

Fong, C. J., Taylor, J., Berdyyeva, A., McClelland, A. M., Murphy, K. M., & Westbrook, J. D. (2021). Interventions for improving employment outcomes for persons with autism spectrum disorders: A systematic review update. *Campbell Systematic Reviews*, *17*(3), e1185. https://doi.org/١٠,١٠٠٢/cl٢,١١٨٥

Gjevik, E., Eldevik, S., Fjæran-Granum, T., & Sponheim, E. (2011). Kiddie-SADS reveals high rates of DSM-IV disorders in children and adolescents with autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, *41*(6), 761-769 https://doi.org/10.1007/s10803-010-1095-7

Hallett, V., Lecavalier, L., Sukhodolsky, D. G., Cipriano, N., Aman, M. G., McCracken, J. T., ... & Scahill, L. (2013). Exploring the manifestations of anxiety in children with autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, *43*(10), 2341-2352. https://doi.org/10.1007/s10803-013-1775-1

Hume, K., Odom, S. L., Steinbrenner, J. R., Smith DaWalt, L., Hall, L. J., Kraemer, B., ... & Bolt, D. M. (2022). Efficacy of a school-based comprehensive intervention program for adolescents with autism. *Exceptional Children*, *88*(2), 223-240. https://doi.org/٢٪١٠,١١٧٧F٠٠١٤٤٠٢٩٢١١٠٦٢٥٨٩

Hyman, S. L., Levy, S. E., Myers, S. M., Kuo, D. Z., Apkon, S., Davidson, L. F., ... & Bridgemohan, C. (2020). Identification, evaluation, and management of children with autism spectrum disorder. *Pediatrics*, *145*(1). https://doi.org/10.1542/peds.2019-3447

Joshi, G., Wozniak, J., Petty, C., Martelon, M. K., Fried, R., Bolfek, A., ... & Biederman, J. (2013). Psychiatric comorbidity and functioning in a clinically referred population of adults with autism spectrum disorders: a comparative study. *Journal of autism and developmental disorders*, *43*(6), 1314-1325. https://doi.org/10.1007/s10803-012-1679-5

Kaboski, J. R., Diehl, J. J., Beriont, J., Crowell, C. R., Villano, M., Wier, K., & Tang, K. (2015). Brief report: A pilot summer robotics camp to reduce social anxiety and improve social/vocational skills in adolescents with ASD. *Journal of autism and developmental disorders*, *45*(12), 3862-3869. https://doi.org/10.1007/s10803-014-2153-3

Kalaivnai, P., & Kalimo, K. M. (2018). A Study on psychological problems faced by the parents of autism children. *Arts and Social Sciences Journal*, *9*(4), 1-5. : 10.4172/2151-6200.1000376 .

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

Kleberg, J. L., Högström, J., Nord, M., Bölte, S., Serlachius, E., & Falck-Ytter, T. (2017). Autistic traits and symptoms of social anxiety are differentially related to attention to others' eyes in social anxiety disorder. *Journal of autism and developmental disorders*, *47*(12), 3814-3821. https://doi.org/۱۰,۱۰۰۷/s۲۹۷۸-۰۱٦-۱۰۸۰۳-z

Kuusikko, S., Pollock-Wurman, R., Jussila, K., Carter, A. S., Mattila, M. L., Ebeling, H., ... & Moilanen, I. (2008). Social anxiety in high-functioning children and adolescents with autism and Asperger syndrome. *Journal of autism and developmental disorders*, *38*(9), 1697-1709. https://doi.org/10.1007/s10803-008-0555-9

Maes, M., Nelemans, S. A., Danneel, S., Fernández-Castilla, B., Van den Noortgate, W., Goossens, L., & Vanhalst, J. (2019). Loneliness and social anxiety across childhood and adolescence: Multilevel meta-analyses of cross-sectional and longitudinal associations. *Developmental psychology*, *55*(7), 1548. https://psycnet.apa.org/doi/۱۰,۱۰۳۷/dev۰۰۰۰۷۱۹

Magiati, I., Ong, C., Lim, X. Y., Tan, J. W. L., Ong, A. Y. L., Patrycia, F., ... & Howlin, P. (2016). Anxiety symptoms in young people with autism spectrum disorder attending special schools: Associations with gender, adaptive functioning and autism symptomatology. *Autism*, *20*(3), 306-320. https://doi.org/۲٪۱۰,۱۱۷۷F۱۳٦۲۳٦۱۳۱٥٥۷۷٥۱۹

Mohammadi, M. R., Ahmadi, N., Khaleghi, A., Zarafshan, H., Mostafavi, S. A., Kamali, K., ... & Ghanizadeh, A. (2019). Prevalence of autism and its comorbidities and the relationship with maternal psychopathology: a national population-based study. *Archives of Iranian medicine*, *22*(10), 546-553. http://www.aimjournal.ir/Article/aim-٥٤٧٥

Neuhaus, E., Bernier, R., & Beauchaine, T. P. (2014). Brief report: social skills, internalizing and externalizing symptoms, and respiratory sinus arrhythmia in autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, *44*(3), 730-737. https://doi.org/10.1007/s10803-013-1923-7

Pickard, H., Hirsch, C., Simonoff, E., & Happé, F. (2020). Exploring the cognitive, emotional and sensory correlates of social anxiety in autistic and neurotypical adolescents. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *61*(12), 1317-1327. https://doi.org/۱۰,۱۱۱۱/jcpp.۱۳۲۱٤

Prata, J., Lawson, W., & Coelho, R. (2019). Stress factors in parents of children on the autism spectrum: An integrative model approach. *International Journal of Clinical Neurosciences and Mental Health*, *6*(2), 1-9. http://dx.doi.org/۱۰,۲۱۰۳٥/ijcnmh.۲۰۱۹,٦,۲

Schohl, K. A., Van Hecke, A. V., Carson, A. M., Dolan, B., Karst, J., & Stevens, S. (2014). A replication and extension of the PEERS intervention: Examining effects on social skills and social anxiety in adolescents with autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, *44*(3), 532-545. https://doi.org/10.1007/s10803-013-1900-1

Schopler, E., & Mesibov, G. B. (Eds.). (2013). *Learning and cognition in autism*. Springer Science & Business Media.

Siegel, A. N., & Kocovski, N. L. (2020). Effectiveness of self-compassion inductions among individuals with elevated social anxiety. *Mindfulness*, *11*(11), 2552-2560. https://doi.org/10.1007/s12671-020-01470-y

Spain, D., Rumball, F., O'Neill, L., Sin, J., Prunty, J., & Happé, F. (2017). Conceptualizing and treating social anxiety in autism spectrum disorder: A focus group study with multidisciplinary professionals. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, *30*, 10-21. https://doi.org/۱۰,۱۱۱۱/jar.۱۲۳۲

Strang, J. F., Kenworthy, L., Daniolos, P., Case, L., Wills, M. C., Martin, A., & Wallace, G. L. (2012). Depression and anxiety symptoms in children and adolescents with autism spectrum disorders without intellectual disability. *Research in autism spectrum disorders*, *6*(1), 406-412. https://doi.org/۱۰/۱۰۱٦/j.rasd.۲۰۱۱/۰٦/۰۱٥

Taylor, M. J., Rosenqvist, M. A., Larsson, H., Gillberg, C., D'Onofrio, B. M., Lichtenstein, P., & Lundström, S. (2020). Etiology of autism spectrum disorders and autistic traits over time. *JAMA psychiatry*, *77*(9), 936-943. https://jamanetwork.com/journals/jamapsychiatry/article-abstract/2765489

van Steensel, F. J., & Heeman, E. J. (2017). Anxiety levels in children with autism spectrum disorder: A meta-analysis. *Journal of Child and Family Studies*, *26*(7), 1753-1767. https://doi.org/10.1007/s10826-017-0687-7

Van Steensel, F. J., Bögels, S. M., & Perrin, S. (2011). Anxiety disorders in children and adolescents with autistic spectrum disorders: a meta-analysis. *Clinical child and family psychology review*, *14*(3), 302-317. https://doi.org/10.1007/s10567-011-0097-0

Vilaplana-Pérez, A., Pérez-Vigil, A., Sidorchuk, A., Brander, G., Isomura, K., Hesselmark, E., ... & de la Cruz, L. F. (2021). Much more than just shyness: the impact of social anxiety disorder on educational performance across the lifespan. *Psychological medicine*, *51*(5), 861-869. https://doi.org/۱۰,۱۰۱۷/S۰۰۳۳۲۹۱۷۱۹۰۰۳۹۰۸

Vriends, N., Bolt, O. C., & Kunz, S. M. (2014). Social anxiety disorder, a lifelong disorder? A review of the spontaneous remission and its predictors. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, *130*(2), 109-122. https://doi.org/۱۰,۱۱۱۱/acps.۱۲۲٤۹

White, S. W., & Schry, A. R. (2011). Social anxiety in adolescents on the autism spectrum.

White, S. W., Koenig, K., & Scahill, L. (2007). Social skills development in children with autism spectrum disorders: A review of the intervention research. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, *37*(10), 1858–1868 https://doi.org/10.1007/s10803-006-0320-x

Wijnhoven, L. A., Creemers, D. H., Vermulst, A. A., & Granic, I. (2018). Prevalence and risk factors of anxiety in a clinical Dutch sample of children with an autism spectrum disorder. *Frontiers in psychiatry*, *9*, 50. https://doi.org/۱۰,۳۳۸۹/fpsyt.۲۰۱۸,۰۰۰٥۰

Zaboski, B. A., & Storch, E. A. (2018). Comorbid autism spectrum disorder and anxiety disorders: a brief review. *Future Neurology*, *13*(1), 31-37. https://doi.org/10.2217/fnl-2017-0030

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-23]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1401.11.11.4.1]